

RECHT OP VIEZE KNIEËN

Speelruimtebeleid 2009 t/m 2012
Gemeente Lisse

Oktober 2008

SPELEN

Kinderen spelen overal en hebben om tot spelen te komen speelaanleidingen nodig.

Speelaanleidingen kunnen eenvoudige tot geavanceerde toestellen zijn, maar het kan net zo goed een paaltje of een parkbankje, een hoop grond of zand, een omgevallen boom of tak, een open grasveld of een ondoordringbaar heestervak, een natte plek of heuvel, onverhard of juist verhard terrein zijn.

SPEELGEDRAG

Het speelgedrag van kinderen is niet voorspelbaar. Het ene moment kan het kind druk bezig zijn. Het volgende moment rust op een bankje zoeken. De ene dag een rauwdouwer, de volgende dag afhankelijk en lusteloos. Daarbij zijn er verschillen tussen meisjes- en jongensspel, die toenemen naarmate kinderen ouder worden. 't Zijn net mensen.

INHOUDSOPGAVE

	Onderwerp	Pagina
	VOORWOORD	5
	INLEIDING	6
1	BELANG SPEELRUIMTE Begrip speelruimte (beleid) Belang speelruimte Doelgroep speelruimte	
2	WET EN REGELREGEVING Recht op speelruimte Netwerk Child Friendly Cities Landelijke activiteiten Wet Maatschappelijke Ondersteuning Landelijke norm Plaatselijke norm buitengebied Attractiebesluit Gemeentelijke verantwoordelijkheid	7 8 9
3	NIEUWE BELEIDSUITGANGSPUNTEN Balans in-/formele speelruimte Potentiële speelplekken Openbaar toegankelijke school- en peuterspeelzaalpleinen Spelaanleiding en kunstgras Speeltuinverenigingen en accommodatiebeleid Informeel speelruimte	 10 11 12
4	BEHEER EN ONDERHOUD Beheer Hondenpoep Statisch - Dynamisch beheer	 13
5	ORGANISATIE Speelruimte ontwerp Integraal beleid	
6	FINANCIËN	14
7	COMMUNICATIE Participatie en communicatie Klachtenmeldpunt Overlast	 15
8	AANBEVELINGEN	
9	EVALUATIE	

10	WESP Samenwerkingspartners Logo BRONVERMELDING BIJLAGEN 1. Normen formele en informele speelruimte 2. Speelplekken incl. maatregelen en begrotingsjaar 2009 t/m 2012 3. Foto's van alle speelplekken	16
----	---	----

VOORWOORD

Mijn jeugd ligt in de wijk Kanaleneiland in Utrecht. Het was toen een wijk in opbouw. Wij waren één van de eerste bewoners terwijl het om ons heen een grote bouwput was. Samen met mijn broers en zus hebben wij daar ontzettend veel gespeeld en avonturen beleefd. Grote zandhopen, bouwterreinen openliggende straten, noem maar op. Voor ons was het een waar avonturenland. Ook nu nog denk ik daar met veel plezier aan terug.

De titel "recht op vieze knieën" is mij uit het hart gegrepen. Hoewel er nu meer regels zijn dan vroeger, is het belangrijk om te spelen, om samen met je vrienden/vriendinnen de mooiste avonturen te beleven. Buitenspelen is alleen niet meer zo vanzelfsprekend als dat vroeger was. Er is meer vertier in huis en er is buitenshuis steeds minder ruimte waar kinderen nog gewoon kunnen spelen. Daarom ben ik blij dat deze beleidsnota er is. Daarin staat waar kinderen recht op hebben. En wat mij betreft hebben ze ook recht op vieze knieën!

Jan Kippers
Wethouder speelruimtebeleid

INLEIDING

In mei 2002 is een eerste opzet voor speelruimtebeleid gemaakt met de Nota Toekomstvisie Speelruimtebeleid. In juli 2003 heeft de gemeenteraad ingestemd met de Onderzoeksrapportage van PJ Partners, waarin de aanbevelingen voor uitvoering in de jaren 2004-2009 zijn beschreven.

Tevens werd daarin aanbevolen dat:

- Vierjaarlijks een preventieve controle gehouden moet worden in de vorm van een check-up;
- Een inhaalslag moet plaatsvinden om speelruimte aan te passen aan de behoefte;
- Onveilige speelsituaties weggenomen moeten worden.

In maart 2008 heeft de gemeenteraad ingestemd met het evaluatieverslag 'Speelruimtes uitdagend en fantasierijk! 2003 t/m 2007, hierna evaluatieverslag genoemd'. Hierin zijn de resultaten van deze inhaalslag geëvalueerd. Tegelijkertijd zijn de actuele behoeften ten aanzien van speelruimte geanalyseerd en mogelijke aanpassingen van speelplekken in kaart gebracht. De uitkomsten in het evaluatieverslag geven speelruimte weer de nodige aandacht en staan garant voor optimale benutting van speelruimte in Lisse voor nu én de toekomst.

Het geeft inzicht in de vormgeving, de mate van veiligheid, het potentiële bereik en het feitelijke gebruik van de speelplekken, alsook in een aantal sociale aspecten. Er is gebruik gemaakt van gemeentelijk kaartmateriaal, inspectierapporten, klachtenoverzichten en demografische gegevens.

Op basis van de evaluatie kan eveneens geconcludeerd worden dat een aantal aspecten van het huidige beleid aangepast moeten worden om tot een succesvolle uitvoering te komen. In deze beleidsnota wordt daar nader op ingegaan. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan om de uitvoering van het beleid verder te optimaliseren en geeft het een beleidsplan voor de komende vier jaar weer. Het evaluatieverslag dient als onderlegger voor deze nota.

1 BELANG VAN SPEELRUIMTE

BEGRIP SPEELRUIMTE(BELEID)

De gehele woonomgeving in een gemeente wordt als terrein voor speelruimtebeleid beschouwd. Het gaat dus niet alleen om formele speelplekken (plekken waar speeltoestellen staan), maar ook om het trottoir en plantsoenen; de zogenoemde informele speelruimte. Daarnaast wordt ook het gebruik van speeltoestellen op schoolpleinen en speeltuinverenigingen als speelruimte bedoeld.

Speelruimtebeleid kan gedefinieerd worden als het planmatig ontwerpen, aanleggen en instandhouden van formele en informele speelvoorzieningen in de woonomgeving.

Uitvoering van een effectief speelruimtebeleid kan pas plaatsvinden na onderzoek naar het feitelijk functioneren van de formele en informele speelruimte aan de aanbodkant en naar de behoefte aan deze vormen van speelruimte aan de vraagkant.

BELANG SPEELRUIMTE

Uit diverse onderzoeken door onder andere de NUSO blijkt keer op keer dat buiten spelen onmisbaar is voor kinderen. Spelen prikkelt de fantasie, het is goed voor het opdoen van sociale vaardigheden, het komt de motoriek van kinderen ten goede, het bevordert de integratie en is goed voor de gezondheid (het kan overgewicht en diabetes alsmede hart- en vaatziekten helpen voorkomen). Buiten spelen helpt een kind bovendien om later beter de weg te vinden in de maatschappij.

DOELGROEP SPEELRUIMTE

Leeftijd en geslacht spelen een belangrijke rol bij het gebruik en beleving van de woonomgeving. Kleine kinderen spelen vaak in de tuin of dicht bij huis en zijn vooral met constructie en fantasiespel bezig.

Kinderen tussen 6 en 12 jaar gebruiken de omgeving het meest intensief en frequent. Kinderen vanaf 12 jaar blijken zelfstandige grote gebieden te (mogen) doorkruisen. Genoemde leeftijdsgroepen zijn doelgroepen binnen speelruimtebeleid. Volwassenen, zeker ouders met kinderen en 55 plussers, maken ook gebruik van speelruimte. Voordeel van gezamenlijk gebruik door verschillende leeftijdsgroepen is dat zij voor elkaar een voorbeeldfunctie kunnen vervullen en gestalte kunnen geven aan het begrip sociale controle. Daarnaast leven we in een interculturele samenleving waarin we te maken hebben met culturen die gewend zijn meer buiten te leven en waarin de relatie tussen kinderen en volwassenen anders is. Het speelruimtebeleid van de Gemeente heeft betrekking op de leefomgeving van kinderen en volwassenen.

Verder bestaat onder de doelgroep een actueel probleem namelijk de ziekte obesitas, ook in Lisse. In Nederland is momenteel één op de acht kinderen te dik. In sommige leeftijdsgroepen is het percentage te dikke kinderen in vijf jaar tijd verdubbeld. In Lisse heeft 7% van de 3-jarigen tot 11% van de 10 – 11 jarigen overgewicht, 1% - 2% is 'obees'. Voor kinderen is spelenderwijs bewegen daarom heel belangrijk. Bij keuzes van speeltoestellen gaat de voorkeur uit naar toestellen waarbij de fantasie geprikkeld wordt en langdurig energieverbruik van het kind wordt gestimuleerd. Het is van belang te komen tot een groter sport- en beweegaanbod in de wijken. In de Duin&Bollenstreek zijn geen cijfers bekend van de 12 minners. Van de 12 – 17 jarigen haalt 82% de norm voor bewegen niet. (7 dagen per week minimaal één uur matig intensief bewegen, waarbij minimaal 2 keer per week de activiteiten gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid. (Nota Lokaal Gezondheidsbeleid gemeente Lisse 2008 – 2011.)

2 WET- EN REGELGEVING

RECHT OP SPEELRUIMTE

Kinderen hebben recht op speelruimte. In de 'Universele verklaring van de rechten van de mens' (door de Algemene vergadering van de Verenigde Naties vastgesteld in december 1948) staat geschreven dat ieder mens recht heeft op vrije ontplooiing van zijn persoonlijkheid. Nog belangrijker is het 'Verdrag inzake de Rechten van het Kind' dat werd aangenomen in 1989. Hierin staan alle kinderrechten, geldt wereldwijd en heeft dezelfde kracht als een wet in Nederland. Het is de plicht van elke overheid om zich daaraan te houden. In grote lijnen herbevestigt dit verdrag het feit dat kinderen omwille van hun kwetsbaarheid bijzondere zorg en bescherming nodig hebben.

NETWERK CHILD FRIENDLY CITIES

Dit internationale netwerk werd in 1996 opgericht door Unicef en Habitat. Deze beweging richt zich op de implementatie van het 'Verdrag Inzake de Rechten van het Kind' (gebaseerd op de 'Universele verklaring van de rechten van de rechten van de mens' en vastgesteld in september 1990). Om de aandacht voor jeugd en buitenruimte structureel op de lokale agenda te krijgen hebben de VNG en Jantje Beton eind 2004 het initiatief genomen om een Nederlandse tak van het internationale Netwerk Child Friendly Cities op te richten. Als eerste thema heeft het Nederlandse netwerk gekozen voor 'jeugd en openbare ruimte'. In oktober 2004 heeft in Londen de tweede Europese conferentie 'Child in the City' plaatsgevonden. Tijdens deze conferentie is een manifest opgesteld waarin bestuurders op lokaal, nationaal en Europees niveau worden opgeroepen om bij de planontwikkeling van de openbare ruimte meer aandacht te besteden aan fysieke en sociale ruimte voor kinderen en jongeren, zodat zij kunnen deelnemen aan de samenleving op de wijze zoals is vastgelegd in verdrag.

LANDELIJKE ACTIVITEITEN

Jaarlijks vinden diverse landelijke activiteiten plaats die betrekking hebben op spelen en speelruimte. Voor deelname aan activiteiten zoals Nationale straatspeeldag, Nederlands Kampioenschap Buitenspelen, Nationale actie 'Ik wil buitenspelen' is financiering in het kader van speelruimtebeleid geen budget geraamd. Hier worden initiatieven vanuit inwoners op dit gebied landelijk gestimuleerd door een

uitgebreide publiekscampagne. Voor al deze activiteiten zijn vaak voldoende financiën beschikbaar via bijvoorbeeld het bedrijfsleven zoals (Unilever , de Omo buitenspeelbond en Veilig Verkeer Nederland) en bijvoorbeeld bij Jantje Beton en Fonds 1818. Op zich zijn dit goede momenten om toch als gemeente aan mee te doen, de buurtregisseur zou hier een rol in kunnen spelen.

WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

De speeltuin is bij uitstek een voorziening die bijdraagt aan alle prestatievelden van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

Sinds januari 2007 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de WMO. Deze kent 9 prestatievelden. Hiervan zijn de prestatievelden bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang; 2 preventieve ondersteuning jeugdigen; 4 ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers; 5 en 6 meedoen van en voorzieningen bieden aan mensen met beperkingen, relevant voor speelruimte en met name speeltuinen.

'Meedoen' geldt ook voor het maken van beleid. Gemeenten zijn volgens de WMO verplicht samen met burgers plannen te maken op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.

De Buurtregisseur heeft in 2008 is in het kader van 'Buurtgericht werken in de Poelpolder' een werkgroep Speelplekken in de Poelpolder gestart. De betrokkenheid van inwoners is redelijk groot. De beleidsmedewerker zal samen met de buurtregisseur bekijken in hoeverre we de ideeën uit deze werkgroep verder vorm kunnen geven bij de uitvoering van het speelruimtebeleid.

De gemeente vindt het belangrijk om gehoor te geven aan meningen, ideeën en initiatieven vanuit bewoners.

LANDELIJKE NORM

De gemeente moet bij haar planvorming rekening houden met de landelijke norm. Zo moet de gemeente zich houden aan de minimale speelruimtenorm bij de ontwikkeling van nieuwbouwwijken en herstructureringsgebieden. Dit is 3% formele speelruimte van het totale oppervlak aan de voor wonen bestemde gebieden. Stoepen en vergelijkbare openbare ruimte worden hierin niet meegeteld.

Groenvoorzieningen wel, mits deze in het bestemmingsplan opgenomen zijn als speelruimte.

Bij locatieontwikkeling moeten projectontwikkelaars bij de opzet van grondexploitatie in hun aanbieding gevraagd rekening houden met deze 3% norm en deze bij voorkeur te integreren in het ontwerp.

Kosten zijn voor rekening van de ontwikkelaar. De gemeente moet naast het aangeven van de norm ook een specifiek programma van eisen opstellen en een heldere opdracht verstrekken.

Daarnaast moet een verandering in het denken over de openbare ruimte plaatsvinden bij het bestuur, de ambtenaren en de burgers.

PLAATSELIJKE NORM BUITENGEBIED

In het buitengebied van Lisse, Halfweg, Geestwater, Rooversbroekdijk en De Engel is veel informele speelruimte voor kinderen en jeugd aanwezig in tuinen, akkers, weilanden, sloten en dergelijke. Voor het vaststellen van een mogelijke speelplek in het buitengebied geldt voor wat betreft formele speelplekken minimaal de norm voor het aantal kinderen groep 1 en 2 (30 kinderen) of jeugdgroep 3 (70 kinderen) dat binnen de vastgestelde actieradius van een speelplek woont.

ATTRACTIEBESLUIT

Het Attractiebesluit (1997) regelt alle zaken waaraan speeltoestellen en speelruimten moeten voldoen. Dit besluit verplicht eigenaren van speelruimten om een logboek per speeltoestel bij te houden en een regelmatige inspectie te verrichten. Het goed bijhouden van het logboek en een jaarlijkse inspectie van de toestellen heeft als doel de veiligheid van speeltoestellen te waarborgen. Het bijhouden van het logboek en de te voeren inspecties inclusief de uitvoering van het beheer en onderhoud van speelterreinen is ondergebracht bij de Algemene Dienst en Reiniging van de gemeente Lisse.

GEMEENTELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID

De gemeente is verantwoordelijk voor een evenwichtig speelaanbod en ruimte om te spelen en ontwikkelt daarvoor beleid en een plan. Hierbij houdt zij rekening met vorenstaande wet- en regelgeving met betrekking tot speelruimte.

Speelruimtebeleid is ondermeer een instrument om de belangen van de jeugd vast te leggen. Kinderen zijn niet in staat zonder begeleiding voor hun belangen op te komen. Daarnaast wordt de openbare ruimte steeds kleiner, waardoor speelruimte dreigt af te nemen. Een speelruimtebeleidsplan zorgt ervoor dat speelruimte een duidelijke plaats krijgt in de gemeentelijke planologie naast andere planfiguren, zoals de groenatlas, het verkeerscirculatieplan, nieuwbouwplannen en eventuele parkeerplannen. Met andere woorden het versterkt de sectorale positie van speelruimte in de ruimtelijke ordening.

3 NIEUWE BELEIDSUITGANGSPUNTEN

De afgelopen jaren heeft er in Lisse een inhaalslag plaatsgevonden in het renoveren dan wel ontmantelen van speelruimten in Lisse. Ongeveer 75% van de speelplekken van de inhaalslag is gerepareerd of vernieuwd. Van de resterende 25% is een gedeelte in 2008, in 2009 wordt het laatste deel anagepakt. Naast de inhaalslag is het van belang dat de speelruimten in Lisse blijven functioneren. Dit betekent dat de speelplekken moeten meegroeien met ontwikkelingen. De uitkomsten van de evaluatie staan per speelplek beschreven in bijlage 2. In dit hoofdstuk staan de beleidsuitgangspunten voor de komende vier jaar die het mogelijk maken om mee te groeien met ontwikkelingen en die inspelen op de vraag.

BALANS IN-/FORMELE SPEELRUIMTE

De hoeveelheid formele speelruimte laat zich makkelijker kwantificeren dan de informele speelruimte. Met formele speelruimte wordt de ruimte aangeduid die specifiek en exclusief is ingericht voor de speel functie (de speelplekken met voorzieningen). Op basis van het Handboek Veiligheid van Speelvoorzieningen (NUSO) kunnen normen worden gesteld voor wat betreft het aantal kinderen van een bepaalde leeftijdscategorie dat binnen een actieradius woont en een speelplek zelfstandig zou moeten kunnen bereiken, zonder elkaar op de speelplek in de weg te lopen (bijlage 1 normen voor formele speelruimten). Uit de evaluatie is gekomen dat er naast formele speelplekken ook andere plekken zijn waar kinderen spelen, maar die niet door de gemeente als zodanig als speelplekken zijn aangemerkt. De term die voor dergelijke plekken wordt gebruikt is informele speelplekken. Het huidige speelruimtebeleid richt zich alleen op formele speelplekken. Daar waar nu onvoldoende formele plekken lijken te zijn, zou in de praktijk met meetelling van de informele speelplekken wel voldoende speelruimte aanwezig zijn. Bij elke aanvraag voor een nieuwe speelplek moet, voordat direct een nieuwe speelplek aangewezen wordt daar waar we nu van denken dat het nodig is, eerst bekeken moet worden of er mogelijk informele speelplekken zijn. Deze informele speelplekken moeten aangewezen worden als formele speelplekken om aan de taakstelling te voldoen.

- Informele speelplekken daar waar mogelijk aanwijzen als formele speelplekken teneinde aan de taakstelling te kunnen voldoen.

POTENTIËLE SPEELPLEKKEN

In het evaluatieverslag op blz. 44 en 46 zijn twee overzichtskaarten van Lisse Noord en Zuid opgenomen waar op een snelle manier een speelplek met locatie, naam en nummer gevonden kan worden. De genoemde potentiële speelplekken zijn formeel nog niet aangewezen als speelplek, maar kunnen in de toekomst mogelijk als speelplek dienen.

Het kan ook zijn dat een potentiële speelplek tevens een informele speelplek is. Dat is op dit moment nog niet duidelijk. Mocht dit uit het voornoemde onderzoek blijken, dan zal er een afweging gemaakt moeten worden welke functie die betreffende plekken krijgen. Uitgangspunt is dat wanneer een informele plek geschikt is om aangewezen te worden als een formele plek, deze voorrang heeft op de potentiële plek. Daarnaast is het mogelijk dat zowel de informele plek als de potentiële plek een en dezelfde zijn. In het maatregelenplan en de begroting van 2009 t/m 2012 zijn deze plekken nog niet opgenomen.

OPENBAAR TOEGANKELIJKE SCHOOL- EN PEUTERSPEELZAALPLEINEN

Er is een onderscheid in openbaar toegankelijke en ontoegankelijke speelpleinen bij scholen en peuterspeelzalen. Dit betreft de toegankelijkheid buiten school- of sluitingstijd. In sommige wijken is door het gebrek aan voldoende openbare ruimte het schoolplein of peuterspeelzaalplein de enige openbaar toegankelijke speelruimte.

Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat een aantal speelpleinen van scholen én peuterspeelzalen in Lisse een 'extra waarde' hebben, als ze openbaar toegankelijk zouden zijn na schooltijd.

Het draagvlak bij de scholen is aanwezig, de scholen willen graag dat de gemeente 'haar steentje bijdraagt' aan het spelen op schoolterreinen die permanent openbaar toegankelijk zijn.

Er wordt onderzoek gedaan om de financiële consequenties en de uitvoerbaarheid van eventuele beleidsaanpassingen in kaart te brengen. Bekeken wordt wat er geïnvesteerd moet worden om de huidige openbaar toegankelijke pleinen van scholen en peuterspeelzalen te laten voldoen aan de normen van de gemeente. Aan de hand van dit onderzoek wordt aan de schoolbesturen een aantal mogelijkheden voorgelegd. De uiteindelijke keuze betreffende het wel of niet openbare toegankelijk zijn van deze terreinen wordt door de schoolbesturen gemaakt.

In bijlage 2 zijn alle speelplekken, speeltuinverenigingen en de openbaar toegankelijke en ontoegankelijke school- en peuterspeelzaalterreinen in Lisse opgenomen inclusief de toedeling naar de specifieke groep jeugd waarvoor de speelplek ingericht is.

- Overeenstemming bereiken met de desbetreffende schoolbesturen dat, bij gebleken extra waarde, ook speelpleinen van scholen en peuterspeelzalen worden meegenomen bij de verdeling van openbare speelplekken binnen de gemeente Lisse.

Actiepunt:

Er wordt onderzoek gedaan naar de (financiële) consequenties van eventuele beleidsaanpassingen met betrekking tot het toegankelijk maken van speelpleinen bij scholen en peuterspeelzalen na school- of sluitingstijd. Het onderzoek en de daaruitvloeiende nog te ontwikkelen beleidslijn wordt in november 2008 aan de schoolbesturen voorgelegd. Vervolgens wordt het voorstel 'hoe om te gaan met openbaar toegankelijke schoolterreinen' in het eerste half jaar van 2009 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

SPELAANLEIDING EN KUNSTGRAS

Kinderen gebruiken hun eigen fantasie om een eigen beleving- en speelwereld te creëren. Door niet alle speelfuncties te bepalen met standaard speeltoestellen, wordt de fantasie meer aangesproken en geprikkeld. Een paal met een touw kan het ene moment een 'pompstationnetje' zijn, en het andere moment een 'brandblusser'. Ook bepaalde aanleg van groen, water en zand kunnen veel spelaanleiding geven. Daarnaast kan een dergelijke aanpak efficiencyvoordeel opleveren. Het werken met spelaanleidingen zou in Lisse dan ook meer aandacht moeten krijgen.

In Lisse zijn weinig kunstgrasvelden toegepast. De wens vanuit de evaluatie is om de aanleg van kunstgras te benutten, omdat kunstgras het gehele jaar door gebruikt kan worden. Vanuit de kinderen

van Lisse komt duidelijk naar voren dat zij een tekort aan voetbalmogelijkheden ervaren. Toepassing van kunstgras kan mogelijk beter aan deze vraag voldoen en is wellicht minder arbeidsintensief en daarmee goedkoper qua onderhoud dan natuurgras. De investeringskosten zijn echter aanzienlijk hoger. Mogelijkheid is om met de sportverenigingen over gebruik van velden en met name de kunstgrasvelden in overleg te gaan.

Op speelplekken in Lisse is wel groen aangeplant om te spelen (natuurlijke speelplek), om spelen op een bepaalde plek juist tegen te gaan of te laten dienen als natuurlijke afscheiding. Dit groen heeft op sommige speelplekken een opknopbeurt nodig.

Verder is uit onderzoek gebleken dat kinderen bang zijn dat het aanwezige groen gebruikt wordt als hondenuitlaatplaats. De effecten daarvan maken het spelen een stuk minder aangenaam. In de gehouden enquête is uitgekomen dat kinderen graag meer groenvoorzieningen willen waar ze kunnen spelen (verstoppertent, klimbomen, hutten bouwen etc.). Natuurlijke speelplekken zijn dus gewenst. Eerder in deze nota is aangegeven dat meer aandacht voor andere vormen van spelaanleiding moet zijn. Natuurlijke speelplekken zijn daar een voorbeeld van, mits de inrichting daarvan "spannend" genoeg wordt gemaakt en bij de keuze van het groen rekening wordt gehouden met gezond en veilig spelen.

- Bij de inrichting van speelruimte in nieuwbouwprojecten (3%-norm) en bij het opnieuw inrichten van bestaande speelplekken, wordt voor zover mogelijk uitgegaan van andere dan de standaard speeltoestellen of natuurlijke spelaanleidingen en de daarbij behorende attributen.
- Het stimuleren van bewegen wordt bij de keuze van speeltoestellen of natuurlijke spelaanleidingen meegenomen.
- Bij de inrichting van trapveldjes is kunstgras te verkiezen boven natuurgras, mits uit onderzoek een beduidend groter gebruik blijkt en de investering en structurele kosten daarmee in verhouding zijn.

Actiepunt:

Onderzoek verrichten naar de eenmalige en structurele kosten van kunstgras ten opzichte van de kosten van aanleg en onderhoud van natuurgras en de resultaten afwegen tegen de gebruiksmeerwaarde van kunstgras ten opzichte van natuurgras bij een speelfunctie.

Een inhaalslag maken om het groene karakter van speelplekken te verbeteren en om de beplanting goed af te stemmen op de functie van de locatie.

SPEELTUINVERENIGINGEN EN ACCOMMODATIEBELEID

Bij de accommodaties van de Speeltuinverenigingen Marijke, De Bijenkorf en Kindervreugd staan speeltoestellen.

De speeltoestellen die in de speeltuin Marijke en De Bijenkorf staan zijn in het verleden bijna allen bekostigd en geplaatst door de gemeente, en de taken en de bekostiging van het beheer en onderhoud van deze besloten spelterreinen is voor rekening en verantwoording van de verenigingen .

De speeltoestellen in de speeltuin Kindervreugd zijn ook geplaatst door de gemeente maar worden nog steeds samen met het groen onderhouden door de gemeente. In het Streefbeeld accommodatiebeleid zijn de speeltuinen Marijke en De Bijenkorf aangemerkt als "gewenste voorzieningen". Concreet betekent dit dat de gemeente ernaar streeft om de speelruimten van deze verenigingen professioneel te laten beheren. De gemeente zal de verenigingen voorstellen om bij een door de gemeente gecontracteerde professionele beheerorganisatie aan te sluiten. De accommodatie van Speeltuinvereniging Kindervreugd is, vanwege een meer omvattende functie en de nieuwbouwplannen van een aantal huizen aldaar, in het voornoemde Streefbeeld aangewezen als Basisvoorziening. Voor wat betreft de speelruimte van deze

(toekomstige) accommodatie geldt dan dat deze door de gemeente professioneel beheerd gaat worden, temeer omdat het met de functiewijziging als basisvoorziening een meer openbaar karakter krijgt.

Uit het evaluatieverslag is gebleken dat onder andere in buurtschap De Engel er in verhouding te weinig openbare speelruimte is voor de kinderen die er wonen. Het is daarom van belang dat er over de openstelling van de speelterreinen van de vereniging nieuwe afspraken gemaakt worden over grotere gebruiksmogelijkheden en over het onderhoud van de speeltoestellen én de groenvoorziening.

Speeltuinverenigingen Marijke én De Bijenkorf hebben op dit moment toezichthouders (vrijwilligers en/of medewerkers van de Mare groep), die tijdens de openingstijden aanwezig zijn. De kosten van deze beheerders worden tot nu toe jaarlijks door de gemeente gesubsidieerd.

De accommodaties van de speeltuinverenigingen hebben naast een speelfunctie in meer of mindere mate ook een buurt- of wijkfunctie. Voor activiteiten in dit kader kunnen de verenigingen bij de vaststelling van het nieuwe subsidiebeleid activiteitensubsidie aanvragen.

- Aan besloten speeltuinen wordt waar mogelijk een meer openbare functie gegeven.
- Van gebouwgebonden subsidie, naar activiteitensubsidie.

Actiepunt:

Uitwerken en organiseren van beheer in het kader van het nieuwe accommodatiebeleid.

INFORMELE SPEELRUIMTE

De hoeveelheid formele speelruimte laat zich makkelijker kwantificeren dan de informele speelruimte. Met informele ruimte wordt de ruimte aangeduid waar kinderen leven en wonen en (veilig) kunnen spelen, zoals de straat, de stoep, het plantsoen en het water, maar waar geen specifieke speeltoestellen staan. Uiteraard zal gestreefd moeten worden naar zoveel mogelijk informele speelruimte voor kinderen. Ideaal zou zijn dat ieder kind voldoende natuurlijke informele ruimte in zijn omgeving heeft om te spelen. Om de kinderen toch voldoende mogelijkheden te bieden om zich te ontwikkelen, zal er gezocht moeten worden naar speelruimte in deze vorm. In bijlage 2 zijn de normen voor informele- en formele speelruimte opgenomen.

4 BEHEER EN ONDERHOUD

BEHEER

Speelplekken worden intensief gebruikt. Zowel door de jongeren voor wie de speelplek specifiek bedoeld is als door jongeren voor wie de bewuste speelplek niet expliciet bedoeld is en deze hier zelfs mogelijk overlast veroorzaken. Door het intensieve gebruik van speelplekken in de openbare ruimte zijn deze plekken kwetsbaar. Daarnaast zijn speelruimten de visitekaartjes van de wijk. Een onverzorgde speelplek belemmert het gebruik en geeft een storend beeld. Van belang is dat speelplekken worden meegenomen in de standaard onderhoudsinspecties. De uitvoering van de inspecties van speeltoestellen, het onderhoud van speelruimte en -toestellen inclusief het bijhouden van de benodigde logboeken per speeltoestel is ondergebracht bij de Algemene Dienst en Reiniging van de gemeente Lisse. Ook bewoners kunnen hierin een signaalfunctie hebben als het gaat om een vieze en mogelijk onveilige situaties. Bewoners kunnen de servicelijn bellen om deze situaties door te geven.

HONDENPOEP

Uit het evaluatieverslag blijkt dat er meer aandacht moet komen voor hondenpoep op speelterreinen. De scheiding uitlaatplek en speelterrein is niet altijd even duidelijk. Daarnaast is overlast van hondenpoep vooral een mentaliteitskwestie van hondeneigenaren die zich niet aan de regels houden. Als gemeente zullen we hondeneigenaren opnieuw informeren over hun rechten en plichten. Dit zullen we doen door zowel een persoonlijk schrijven als een publiekscampagne. Vervolgens zal er een korte periode worden gehandhaafd waarbij eigenaren worden beloond bij goed gedrag maar ook worden bekeurd bij het niet naleven van de regels.

- In het regulier onderhoud moet extra aandacht worden besteed aan speellocaties waar veel overlast is van hondenpoep door extra controles, schoonmaakrondes en onkruidbestrijding.

Actiepunt:

Gekeken wordt naar de optimalisering van de herkenbaarheid van honden-uitlaatzones. De uitkomsten hiervan worden gecommuniceerd met de bewoners van Lisse.

STATISCH - DYNAMISCH BEHEER

Gedurende de inhaalslag is gewerkt met een vorm van statisch beheer. Deze vorm van beheer biedt niet de mogelijkheid om direct in te spelen op een veranderende vraag door wijziging in de samenstelling van de kinderen die in de buurt of wijk wonen. Dit in tegenstelling tot dynamisch beheer, waarmee wel op korte termijn aan de veranderde vraag voor wat betreft speelruimte voldaan kan worden. Dynamisch beheer kan van belang zijn om een tweede inhaalslag in de toekomst te voorkomen door flexibel in te spelen op situaties en om de speelsituatie in Lisse optimaal te laten functioneren.

In het maatregelenplan van het evaluatieverslag is met dynamisch beheer geen rekening gehouden. Een overstap naar deze beheersvorm brengt aanmerkelijk hogere kosten en meer benodigd personeelscapaciteit met zich mee. Vanwege budget- en urentekort aan zowel de beleidskant als de uitvoeringskant kan op dit moment niet op dynamisch beheer worden overgestapt. In het maatregelenplan, bijlage 2, is dan ook geen rekening gehouden met dynamisch beheer.

- Voor wat betreft de beheersvorm, wordt de statische beheersvorm gecontinueerd.

5 ORGANISATIE

SPEELRUIMTEONTWERP

Voor wat betreft het ontwerpen van speelplekken wordt vastgehouden aan het huidige beleid op dit punt. Dit betekent dat ontwerpwerkzaamheden van grote speelplekken worden uitbesteed en die van kleine speelplekken in eigen beheer worden uitgevoerd.

- Ontwerpwerkzaamheden van grote speelplekken worden uitbesteed en die van kleine speelplekken worden in eigen beheer uitgevoerd.

INTEGRAAL BELEID

Speelruimte is een wezenlijk onderdeel van de inrichting van de openbare ruimte in Lisse. Bij ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijke ordening dient dan ook bij de bepaling van de ruimtelijke inrichting expliciet aandacht te zijn voor speelruimte .

Behalve afstemming bij jeugdbeleid wordt bij het speelruimtebeleid rekening gehouden met andere beleidsvelden zoals IBOR, huisvestingsbeleid, veiligheid, (jeugd)overlast, buurtgericht werken, WMO, verkeersbeleid enz. Speelruimte is dus bij uitstek een onderwerp voor integraal werken.

6 FINANCIËN

Voor de voorziening Speeltuinen en speelweiden is voor de jaren 2009 tot en met 2012 is jaarlijks een bedrag in de begroting opgenomen van € 103.000,- om aan de lopende verplichtingen te voldoen. Het extra benodigde budget voor de komende vier jaren ad € 63.000,- is reeds beschikbaar gesteld door de raad op 27 maart 2008. Met dit bedrag kan statisch beheer en onderhoudsniveau geleverd worden. Het vastgestelde budget is ontoereikend voor de uitvoering van het huidige beleidsplan. In 2009 wordt bekeken of mogelijk een extra storting noodzakelijk is om alle aanbevelingen uit de evaluatie uit te kunnen voeren.

7 COMMUNICATIE

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Speelruimtebeleid kan het jeugdbeleid versterken door middel van kinderopparticipatie. Van belang is om bij de ontwikkeling van speelplekken kinderen, de gebruikers, zoveel mogelijk bij het proces te betrekken. Het creëren van veilige speelplekken en het bevorderen van sociaal gedrag sluit nauw aan bij de doelstellingen van speelruimtebeleid én van het jeugdbeleid.

Deze beleidsnota is een vervolg van de huidige 'Nota Toekomstvisie speelruimtebeleid gemeente Lisse, mei 2002' en het evaluatieverslag Speelruimtes. Voor deze nota is de inspraakmogelijkheid niet gebruikt. Bij de uitvoering van de maatregelen op de diverse speelplekken beschreven in bijlage 2 worden de omwonenden en hun kinderen als hoofdgebruikers van de speelplekken geïnformeerd. Zij worden gevraagd mee te denken bij zowel bij het ontwerp en als bij de uitvoering. Op de website van de gemeente Lisse wordt de planning voor de komende 4 jaar geplaatst. In de Lisser wordt op de gemeentepagina ook aandacht gegeven aan de inrichting van nieuwe speelplekken. Bij de ontwikkeling van een nieuwe speelplek ontvangen de directe omwonenden een ontwerp voor de nieuwe speelplek waarop zij kunnen reageren. De reacties worden meegenomen in het uiteindelijke ontwerp van de speelplek. Alle correspondentie over speelplekken is voorzien van het speciaal voor Lisse ontwikkelde speelruimte logo.

- Zowel bij de inventarisatie als het maken van het ontwerp en de uitvoering ervan worden omwonenden en jeugd geïnformeerd.
- Voor de uitvoering van het beleidsplan wordt aangesloten bij het buurtgericht werken.

KLACHTMELDPUNT

Buurtbeheer en zelfwerkzaamheid zijn nu beperkt tot signaleringsfunctie en eventueel schoonmaakwerkzaamheden. Bij speelvoorzieningen kunnen in het kader van buurtgericht werken bewoners actiever bij deze functies worden betrokken. Op deze manier wordt een speelplek meer eigen. Klachten komen via verschillende kanalen de gemeentelijke organisatie binnen. Middels het servicepunt bij de gemeentewinkel komen alle klachten over het onderhoud van de speelruimte gecontroleerd binnen en vindt ook de uitvoering van die klachten gecontroleerd plaats.

- Inwoners worden geïnformeerd over de klachtenprocedure.

OVERLAST

Over speelplekken bestaan verschillende ideeën en kan er sprake zijn van tegengestelde belangen. Bij meldingen van overlast op speelplekken wordt met de bewoners gekeken naar de ervaren overlast en de eigen verantwoordelijkheid van bewoners in deze.

Daarnaast is via een nieuw artikel in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) het beter mogelijk om op te treden tegen overlast van bijvoorbeeld jongeren die niet spelen maar op de speelplekken baldadig gedrag vertonen. Ook kan meer gericht toezicht worden gehouden op de gebruiksmogelijkheden van de speelplekken. Met deze mutatie zal de overlast op speelplekken in meer gevallen beperkt dan wel voorkomen kunnen worden.

8 AANBEVELINGEN

- Informele speelplekken daar waar mogelijk aanwijzen als formele speelplekken teneinde aan de taakstelling te kunnen voldoen.
- Overeenstemming bereiken met de desbetreffende schoolbesturen dat, bij gebreken extra waarde, ook speelpleinen van scholen en peuterspeelzalen worden meegenomen bij de verdeling van openbare speelplekken binnen de gemeente Lisse.
- Bij de inrichting van speelruimte in nieuwbouwprojecten (3%-norm) en bij het opnieuw inrichten van bestaande speelplekken, wordt voor zover mogelijk uitgegaan van andere dan de standaard speeltoestellen of natuurlijke spelaanleidingen en de daarbij behorende attributen.
- Het stimuleren van bewegen wordt bij de keuze van speeltoestellen of natuurlijke spelaanleidingen meegenomen.
- Bij de inrichting van trapveldjes is kunstgras te verkiezen boven natuurgras, mits uit onderzoek een beduidend groter gebruik blijkt en de investering en structurele kosten daarmee in verhouding zijn.
- Aan besloten speeltuinen wordt waar mogelijk een meer openbare functie gegeven.
- Van gebouwgebonden subsidie, naar activiteitsubsidie.
- In het regulier onderhoud moet extra aandacht worden besteed aan speellocaties waar veel overlast is van hondenpoep door extra controles, schoonmaakrondes en onkruidbestrijding.
- Voor wat betreft de beheervorm, wordt de statische beheervorm gecontinueerd.
- Ontwerpwerkzaamheden van grote speelplekken worden uitbesteed en die van kleine speelplekken worden in eigen beheer uitgevoerd.
- Zowel bij de inventarisatie als het maken van het ontwerp en de uitvoering ervan worden omwonenden en jeugd geïnformeerd.
- Voor de uitvoering van het beleidsplan wordt aangesloten bij het buurtgericht werken.
- Inwoners worden geïnformeerd over de klachtenprocedure.

9 EVALUATIE

In de evaluatie van 2012 worden tenminste de onderwerpen van deze beleidsnota weer onderzocht. Bij deze evaluatie worden naast de aanbevelingen ook de uitwerking van deze nota én de informele speelruimte onderzocht. Hiervoor dienen de oppervlaktegegevens en de gegevens van de openbare ruimte van de verschillende wijken in deze evaluatie te worden opgenomen. Daarnaast dient de toegankelijkheid van speelplekken voor kinderen met een beperking worden onderzocht (WMO).

WESP

Er wordt een integrale werkgroep (WERkgroep Speelruimtebeleid) WESP belast met de uitvoering van deze nota. Ook de buurtregisseur maakt deel uit van deze werkgroep. Deze werkgroep geeft uitvoering aan de planning van de werkzaamheden, de organisatie van de communicatie en het ontwerpen van de speelplek.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Bij de uitvoering van het speelruimtebeleid wordt samengewerkt met onder andere het Jeugd Opbouwwerk Lisse (JOL) en woningbouwvereniging Trias. Trias hecht grote waarde aan leefbaarheid en zeker ook aan de inrichting van speelterreinen. Op het moment dat het speelterrein in een wijk ligt waar veel huurwoningen staan denken zij niet alleen graag mee maar financieren regelmatig ook terreinen.

LOGO

10 BRONVERMELDING

- Nota Toekomstvisie speelruimtebeleid gemeente Lisse, mei 2002
- Verslag speelruimteonderzoek Lisse, juni 2003
- Speelruimtes uitdagend en fantasierijk!, Evaluatieverslag speelruimte gemeente Lisse 2003 t/m 2007 gemeente Lisse, maart 2008
- Een prettig verblijf! Nota Accommodatiebeleid 2008 t/m 2011 gemeente Lisse, maart 2008
- Lokaal Gezondheidsbeleid Gemeente Lisse 2008 - 2011, maart 2008
- Buiten spelen, ja leuk! Speelruimteplan gemeente Hillegom, maart 2003
- Handboek Veiligheid van Speelvoorzieningen 1994, NUSO (landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie)
- NUSO NU 2008, jaargang 1 nr.1 mei/juni 2008
- Attractiebesluit, 1997
- Jantje Beton
- Child friendly cities: Kindvriendelijke projecten in de openbare ruimte (een gezamenlijk initiatief van de VNG en Jantje Beton in samenwerking met het Ministerie van VROM)
- Raad van Vies 2007
- OMO buitenspeelbond, Unilever is Partner in Sport van NOC*NSF
- Campagne Vuil is goed
- Citaten uit: Buiten Spelen Annie de Vreugd, Rubriek 'Opvoeding' De Stentor, 12 april 2005

Een kind heeft meer energie na een dagje buiten spelen dan na een nachtje slapen.

Buiten spelen is gezond. Een ouder hoeft geen deskundige te zijn om te zien dat deze stelling klopt.